

LÆSØ KIRKENYT

Byrum, Vesterø og Østerby Kirker, 33. årgang, nr. 3

GLÆD DIG TIL I DETTE BLAD:

- **Juleaftensgudstjenester**
Højtidsstemning i øens kirker
- **Lysgudstjeneste**
Vi bryder vintermørket i februar
Se gudstjenesteplanen på bagsiden

November - December 2026 - Januar - Februar 2027

KONTAKTOPLYSNINGER

Kirkebogsførende sognepræst:

- Eva Bernhagen
- 📍 Kærmindevej 1A, Byrum
- ☎ 21 49 10 01 ✉ evb@km.dk

Mandag er fast fridag.
Ved fravær omstilles telefonen
automatisk til vikarierende præst.

Kirkekontor & Kirkegårde

- ✉ Kirkegårde: laesoe@laesoe.dk
- 👥 Kirkegårdspersonale: Leder Birgitte Melchjorsen, Lone Wachmann og Tiina Olsen.
- ☎ Telefon til kirkegårdene:
- 📍 Byrum: Hovedgade 50 ☎ 20 10 70 90
- 📍 Vesterø: Præstevejen 37 ☎ 29 27 36 66
- 📍 Østerby: Østerbyvejen 77 ☎ 21 45 10 08
- 👥 Kordegn Grethe Nyeng Havnø
- ☎ 24 97 64 34 ✉ gnh@laesoe.dk
- 🕒 Træffes mandage kl. 8.00 - 10.00.
- 📍 Kærmindevej 3, 9940 Byrum. Att.: GNH

Kirkemusiker & Kirkesanger

- Kirkemusiker: Christiane Linden
- ✉ christianelinden@mac.com
- Kirkesanger: Dorte Birk Olkjær
- ☎ 22 38 58 55

Kirkens Åbningstider

🏠 Kirkerne er åbne dagligt kl. 8.00 - 16.00.
Entré for besøgende i Vesterø Kirke – se info ved kirken.

Gratis Kirkebil

Læsø Menighedsråd tilbyder **GRATIS** kørsel til gudstjenester om søndagen samt søgnehellidage (jul, påske, pinse m.m.).

☎ Bestilling: Tlf. 22 32 26 36 - sker personligt af brugeren senest kl. 15.00 dagen før.

Menighedsrådet

- **Møder:** Offentlige. Afholdes i Sognehuset Kirkensgaard (Kærmindevej 1 i Byrum) kl. 18.50. Datoer ses i Læsø-Posten/hjemmesiden. Referater findes i kirkerne og online.
- **Formand:** Kirsten Tonsgaard ☎ 23 45 88 02
- ✉ kirstentonsgaard@gmail.com
- **Medlemmer:** Else-Marie Pedersen, Anker Juul Strøm, Inger Bondesen, Barbara Fritsch, Elmer Haaber, Helle Bay og Eva Bernhagen.
- Regninger & Henvendelser** ✉ 8437@sogn.dk

Kirkeværger

- Byrum: Karsten Petersen, Stoklundvejen 8, ☎ 31 24 21 79
- Vesterø: Peter Møller Sørensen Sneppevej 6, Østerby ☎ 30 78 24 10
- Østerby: Andreas Haaber, Præstevejen 13, Vesterø ☎ 20 13 68 97

Menighedsplejen & Frivillige

- **Formand (samt Besøgs- og Søndagscafé):** Jørgen Toftlund ☎ 53 62 06 51
- ✉ mjtoftlund@gmail.com
- **Vågetjenesten:** Kontaktperson Hanne Junge
- ☎ 51 37 23 63 ✉ hanne@jungerne.dk
- **Arrangementudvalg:** Inger Bondesen
- ☎ 21 12 23 33
- ✉ bondesen.laesoe@mail.tele.dk
- **Koncertudvalg:** Kirsten Melchjorsen (konst.)
- ☎ 24 42 82 99
- ✉ melchjorsenkirsten@gmail.com

Kor

- **Strengkoret:** Øver mandage i Kirkensgaard. Kontakt Grethe Sonne Hansen: ☎ 21 44 79 84
- **Pop-up-kor:** Øver udvalgte onsdage kl. 18.30 - 20.30. Kontakt Christian Fritsch: ☎ 50 65 71 87

Om Læsø KirkeNyt

- Udgives af menighedsrådet for Læsø Kirker 3 X årligt: marts, juli, november. Findes digitalt og i kirkerne + øens turistbureauer.
- **Redaktion & Layout:** K. Tonsgaard, E. Bernhagen og G. N. Havnø.
- **Grafisk rådgiver:** Hans Nepper
- **Tryk & Omdeling:** Øko-tryk ApS Skjern & Nordjyske Distribution.
- **Omdeling af næste blad:** slut februar 2027
- **Udeblevet blad?** Kontakt kirkekontoret.
- 📅 **Næste deadline for indlæg til forårsnummeret marts- juni:** Mandag 11. januar 2027. Indlæg sendes til kordegnen.
- **Forsidefoto dette blad:** Vinterlandskabet med det smukke solstreg over kirkegården er fotograferet af gravermedhjælper Tiina Olsen og indleder fire måneder i lysets tegn. Lysset i mørket udfoldes gennem bladets mange sider, arrangementer og gudstjenester.

www.laesoe.dk og/eller
www.facebook.com/laesoe.dk

INDHOLD

Praktisk info: Adresser & kontaktoplysninger	Side 2
Indholdsoversigt & Julehjælp	Side 3
Et ord med på vejen: Coat of many Colors	Side 4
Lazarus, Løvfaldspåske & Alle helgen	Side 7
Nyt fra Læsø MR: Sognesammenlægning & renovering	Side 8
Tag selv-bordet, om nadver	Side 10
Før vinteren indtager kirkegården	Side 12
Tilbageblik: Syng Solen Ned	Side 14
Kirkesangerens rejsebeskrivelse: En stemningsfuld rejse med sang & musik	Side 15
Pilgrimsvandring: Konfirmanderne, De syv nøgler & Om vejen og målet	Side 18
Kultur i kirken: Filmkræs i Læsø BIO & Syng Julen Ind i Byrum kirke	Side 25
Sogne INFO: Siden sidst i sognene, ældregudstjenester og Menighedsplejens tilbud	Side 26
Vinterens gudstjenester, kollektliste & sogneinformation	Side 28

Læsø Kirkers Menighedspleje uddeler JULEHJÆLP

Har du brug for naturalier og en økonomisk håndsækning til den forestående jul? Menighedsplejen tilbyder julehjælp til familier og enlige på Læsø.

Krav og praktiske oplysninger:

Bopæl: Du skal være bosiddende på Læsø.

Ansøgningen: Er personlig og gælder dig og din husstand.
Husk at oplyse eventuelle børns alder.

Fortrolighed: Alle ansøgninger behandles strengt diskret.
Alle modtager direkte svar først i december.

Sådan søger du: Der ansøges skrifteligt i perioden **1. til 30. november**.

Bemærk, at **30. november er absolut sidste frist**, og at det herefter **ikke længere er muligt** at ansøge om julehjælp.

Ansøgningen sendes eller afleveres til sognepræsten:

E-mail: evb@km.dk **Postkasse:** Kærmindevej 3, Byrum (Att. Præsten)

Udlevering: Julehjælpen udleveres v/personligt fremmøde i **Sognehuset Kirkensgaard 21. december kl. 12.30 – 14.00** medmindre andet er aftalt på forhånd.

*Tekst & fotos:
Eva Bernhagen*

Coat of many colors

I denne tid, hvor de fleste blade er faldet af træerne og ligger spredt rundt om i græsset eller på jorden med skiftende farver af brun og orange over det brændte røde til det skrappe gule, og vejret på Læsø kan vise sig fra sin barske side med efterårsstorme og kulde, pakker vi os ind. Vi ifører os overtøjet, vi iklæder os de jakker eller frakker, der har hængt i klædeskabet. Vi pakker os ind for at gå ud. For nogle er det kærkomment at finde vinterjakken frem – der er den jo, min gode, gamle frakke – mens andre tænker, at den måtte godt blive hængende lidt endnu.

Mens jeg finder frakken frem og kigger i lommerne – gad vidst om der er huskesedler, et stykke slik måske eller en gammel bon fra et indkøb i 2025 – rinder Dolly Partons sang Coat of many Colors mig i hu. Jeg dyrkede Dolly Partons musik, da jeg var ung og rejste rundt i Israel i slut-halvfemserne. Sammen med en veninde var jeg på ophold i Kibbutz Yiftah i det nordlige Israel. Det var ikke, fordi Dolly Partons musik var hot i 19-99, men vi var begge fans af den barmfagre dame fra Tennessee, der havde gjort karriere som Country- og Western sangskriver og fortolker, skue-

spiller, forretningsfører og i-værksætter, blandt de primære udfoldelser. Det var til tonerne af "Light of a clear blue morning", at vi stod op til dagens dont på kibbutzen, og senere "Tennessee Mountain home", "Letter to Heaven", "Apple Jack", "Jolene" og "Coat of Many Colors", som kørte på båndoptageren. For ingen havde mobiler, der kunne afspille musik på det tidspunkt.

En frakke af stofrester

Det var også "Coat of Many Colors", jeg kom til at tænke på, da jeg hørte nyheden om Dolly Partons død i slutnin-

Det handler om Modest Fashion – "ydmyg eller ærbar mode", kan man oversætte det med.

gen af august. Nyheden rørte mig, fordi Dolly var et af mine idoler. Hun var en stærk kvinde, iført en til tider falden kvindes udseende. Iklædt farverige, spraglede gevandter, der udstillede hendes yppige former. Der var både til gården og til gaden, lak på neglene og masser af fake hår. Som Dolly selv udtalte: Det har været virkelig dyrt at komme til at se så billig ud!

Af alle hendes sange er det Coat of many Colors, der gjorde det dybeste indtryk på mig. Sangens tekst omhandler Dollys barndomsår, hvor hendes mor syede en

frakke til hende af forskellige stofrester, og det blev så hendes "coat of many colors."

Den var vist ikke særlig fin eller flot, syet som den var af rester. Men moren fortalte den lille Dolly historien fra Bibelen om Josef, der får en særlig kjortel i gave af sin far Jakob. Josef går rundt og viser sig frem iført kjortlen, måske ret ubevidst om den misundelse, det skaber hos hans brødre. Historien bliver Dollys, og det er den, hun går ud i verden med. Hun føler sig udvalgt og elsket på trods af fattigdom og små kår. Den kærlighed og omsorg, man får med fra sit hjem – for-

tællingen om, at "du er noget særligt for mig", hvad enten der er farver på tøjet, eller om der er lapper – den betyder noget.

Klædt på efter alle kunstens regler

Coat of many colors – hvordan ser den ud?

I sommer blev jeg spurgt, om jeg havde lyst til at danse folkedans på markedet en onsdag. Det sagde jeg ja til, og lidt anede jeg, at det ville blive iført den fine, gamle Læsødragt. Og det var en helt særlig oplevelse. Her blev jeg klædt på efter alle kunstens regler. Det var en hel ceremoniel indvielse at få dragten på af folkedanserdamerne i Adas hus i Byrum.

Først silketørklædet, der blev lagt over skuldrene, sådan at det slutter op om halsen, og man ikke kan se den bare hud.

For ærbart skal det være. Så fik jeg en ærmeløs bluse på med sølvhægter, sådan at sølvet kan rasle, når man drejer sig i dansen. Så måtte jeg have skørt på, kjole og et forstykke, som blev fæstnet med to store sikkerhedsnåle. Det gjorde ondt, for jeg blev snøret helt ind. Og jeg måtte lide for skønheden, for seler var et no-go. Det var uværdigt for dragten, som min påklæderske hævdede.

Til sidst den sorte jakke med de hvide poignetter – også her var der hægter, der skulle lukkes. Poignetterne, som jeg kender fra min præstekjole, blev strammet til. Ja, man blev godt pakket ind. Der går fire meter uld på en nederdel, som en fortalte mig. Man skulle have det lunt. Disse dragter var det eneste, kvinderne på Læsø ejede. Det var på mange måder de-

res ét og alt. Der er ingen tvivl om, at kvinderne følte sig særlige og udvalgte, når de var iført deres folkedragter. Det var deres rigdom.

Det var fantastisk for mig at bære kvindedragten og tilmed danse et par af de gamle danse og polkaer i den. Det skabte en højtidsstemning på markedet. Jeg fulgte med i danse-trinene, så godt jeg formåede det. Joan var min dansepartner, og hun førte mig i dansen.

Jeg glemte at nævne det hvide hovedklæde. Kronen på værket. Tørklædet beskytter både mod vinden og sandfygningen, og skærmer én for omverdenens nysgerrige blikke. Det var vældig praktisk nu, hvor jeg skulle danse trin, som jeg ikke var vant til, og bære en dragt, jeg slet ikke var vant til at være iført.

Måske er det også det, der kan være ved en Coat of many colors? At den beskytter en. Den beskytter indadtil og udadtil. Min oplevelse med Læsødragten tilførte i al fald udtrykket ”Coat of many colors” en ny betydning.

Mere end blot et stykke stof

Tidligere på ugen hørte jeg en podcast fra Dansk Muslimsk Manifest. Det er en gruppe af yngre danske muslimer, der ønsker at drøfte og reflektere over, hvordan man kan leve sin tro ud i det danske samfund. Podcasten bar titlen ”Bare et stykke stof” og henviste naturligvis til det muslimske hovedtørklæde. På én

gang en sigende titel, for tørklædet er jo bare et stykke stof. Men når man medtænker den forargelse og debat, som tørklædet også kan skabe, så er det meget andet end blot et stykke stof – måske i højere grad en rød klud eller et frihedsbanner på visse politikeres og meningsdanners dagsorden. Og spørgsmålet om, hvorvidt man skal have ret til at bære det, eller pligt til at tage det af for at blive en god dansk statsborger, kan dele verden op i gode og onde, i retfærdige og uretfærdige.

Debatten kører fortsat – både i medierne, i befolkningen og blandt de danske muslimer. Førstnævnte diskuterer det på helt andre vilkår end sidstnævnte. Og her tænker jeg, at det kunne være spændende at lytte lidt til, hvordan danske muslimer forholder sig til det. Jeg fandt ud af, at der var mange nuancer, der gjorde sig gældende. For det handler ikke blot om retten til at bære et tørklæde – det handler om at klæde sig på, sådan at man fremstår gudvelbehageligt. Behageligt for Skaberen og næsten. Samt hvordan man bliver sig selv i det. Det handler om Modest Fashion – ”ydmyg eller ærbar mode”, kan man oversætte det med.

Samia Benchau

Den dansk-marokkanske modeinfluencer Samia Benchau blev interviewet i podcasten. Da jeg googlede hende, fandt jeg en kvinde, der på mange måder udfordrer mit billede af en muslimsk kvin-

de. For hun går farverigt og flamboyant klædt. Hun bærer kæmpe sølvfarvede stiletter, store ørenringe, hatte, tasker og ja, alle mulige former for accessories. Men hun bærer også tørklædet. Hijab, som det kaldes. Benchaou kaster sig endda ud i at bruge hatte under sit tørklæde. Hun er ikke bange for noget og insisterer på at finde sin egen vej. Hun vil ikke sættes i bås og argumenterer også for, at det med at finde ud af, hvordan man går ydmygt klædt og repræsenterer en modest fashion, er op til alle kvinder at finde ud af. Der er ikke noget rigtigt eller forkert. Samia Benchaou er, uanset hvad man mener om hende, en rollemodel for unge danske muslimske kvinder, og hun har mange følgere på Instagram, også udenfor DK.

Da Benchaou fortæller om grunden til, at hun blev stylist, går det op for mig, at det

har noget med hendes gudsforhold at gøre. Tilbage under corona lagde Benchaou billeder op af sig selv, hvor hun går rundt i sit tøj derhjemme, og følgerne blev vilde med det og ville vide, hvad det var for en dragt, hun havde på? Det var den dragt, som hun bad til Gud i. Som islam foreskriver det, beder hun 5 gange dagligt. Så det var hendes klædning til bøn. Det havde ikke været Benchaous mening at fremstå smart. Hun tog det på, der ifølge hende var gudvelbehageligt. Det antræk, hun kunne tilbede i. I det kunne hun rette sine tanker mod Skaberen. Hendes Coat of many colors. Skærmet mod det ydre og beskyttet i sit indre.

At blive klædt af

Tænker vi på, hvordan og i hvilken tilstand vi møder Gud? Gør vi os ærbare i sinde? Man kan spørge, hvorfor det er, at vi mennesker bruger et helt liv på at iklæde os alle mulige idéer, holdninger og meninger, sådan at vi kan stå skrår sikre overfor hinanden og overfor Gud. Hvorfor forstår vi ikke, at det ikke holder? At vi netop skal klædes af – at det er hele pointen. For at vi kan blive en del af Kristi herlighed. Han, der klæder sig i kød og blod for at blive en af os.

Vi vil så nødig klædes af, for vi frygter, at vi vil blive afsløret som nogen, der ikke er værdige eller gode nok. Sådan kan vi blive ved og ved med at diskutere, hvordan

man klæder sig for at være en god kristen eller en god muslim. Det, der tjener til at føre os til Gud og hinanden, det er det, der betyder noget. Det er Kristi gerning, der betyder noget. Det er hans vilje til at komme til os i kød og blod, smide sig selv i sølet, i rendestenen for vores fødder – det er det, det kommer an på.

Og derfor er vi gode nok. Ja, vi er langt mere. Det var Dolly også. Det fortælles om hende, at hun i sin morgenbøn kunne stille Gud et ganske enkelt spørgsmål: Gud, hvordan kan du bruge mig i dag?

Og der er noget evangelisk smukt i, at Parton ville ligne den, som ingen regnede for noget, for sådan er bevægelsen hos Jesus. Han går ikke uden om dem, andre ser ned på. Han går hen til dem. Til syndere. Til udstødte. Til dem, der ikke har noget som helst at prale af. Til dem, der ikke er sikre på, om de overhovedet hører til. Han bliver menneske. Han klæder sig i kød og blod for at komme til dig og til mig.

Og det er gaven: det enkle, det som bærer alt. Gennem dåben og troen iklædes vi Kristi frelse. Ikke som en belønning, vi har gjort os fortjent til. Ikke som en titel, vi har kvalificeret os til. Men som en gave, vi har fået lagt i hænderne.

Gud, hvordan kan du bruge mig i dag? ♦

Opvækkelsen af Lazarus og løvfaldspåske

- sognepræst Eva Bernhagen

På kirkegården synes jeg, at livets skrøbelighed og forgængelighed blev meget påtrængende og tydelig for mig. Selvfølgelig også på en dejlig dag i efteråret, hvor vi selv kan se, føle og lugte det – erfare i naturen – at alting har sin tid, og derfor også det, at vi i sidste ende skal dø. Vi er alle dødsdømte, ligesom den Lazarus, der jo for længst igen er død og begravet et eller andet ukendt sted.

Selvom vi ikke orker at tænke over døden til daglig – og det gør vi jo ikke – så bliver den alligevel aktuel engang imellem. Når vi mister, eller når nogen bliver syg. Helt konkret vil vi alle møde den engang i fremtiden. Efterårets forfald gør, at døden gøres aktuel.

Slægters gang på kirkegården

På kirkegården, ved synet af alle gravsten og familiegravsteder, blev jeg samtidig slået af tanken om slægternes gang.

I Danmark har vi den tradition, at når et gravsted er udløbet efter 25 år, så må man gerne igen begrave et andet menneske oven på den første grav. For så regner man med, at der ikke er mere tilbage, og jorden derfor er klar til at tage imod. De danske kirkegårde har eksisteret i hundreder – nogle steder næsten tusind – af år, hvor slægter har begravet deres døde oven på hinanden i den samme jord. Slægt skal følge slægters gang, også på kirkegården. Hvor trygt, egentlig. Slægt efter slægt har båret de døde til graven. I slægt efter slægt har man bakset med troen og tvivlen og mærket håbet og fortvivlelsen – og glæden, vreden eller sorgen ved livet og døden.

Indesluttet i Guds sammenhæng

Vi mennesker er født ind i en sammenhæng, der er Guds, og som er evig: ”Han kender mig, ved om jeg sidder eller står, på lang afstand er han klar over min tanke; han har rede på, om jeg går eller ligger, alle mine veje er han for-

trolig med. Før ordet bliver til på min tunge, kender han det fuldt ud; bagfra og forfra indslutter han mig – og lægger sin hånd på mig – det er for underfuldt til, at jeg forstår det!”

At være indeholdt i Guds sammenhæng betyder, at han er med enhver af os, fra før vi undfanges i vores mors liv, med os livet igennem – i både sorg og glæde, fortvivlelse og håb og

med os ind i dødens mørke og ud på den anden side igen. End ikke på gravens rand er vi overladt til os selv, men er inddraget i den store, evige kærlighedshistorie, som er Guds.

Kaldet ud af gravhulen

Jesus siger til Martha, som vi hører det her: ”Jeg er opstandelsen og livet; den, der tror på mig, skal leve, om end han dør. Og enhver, som lever og tror på mig, skal aldrig i evighed dø!” Dette kan være en trøst i livet, hvor man indimellem falder i sorte huller af den ene og den anden slags – hvad enten det er bekymring, sorg eller depression. Det minder os om, at også vi, de levende, kaldes ud af de ”gravhuler”, vi kan befinde os i. Også vi, der lever, går indimellem ad vejen fra død til liv. Måske går vi vaklende, blændede af lyset, men vi kan rejse os og stå op. Vi kan gå, fordi der er én, der kalder på os fra et bedre sted. Og Jesus, han kalder altid på os forfra. Og det gør han, fordi han har været der, hvor vi skal hen ♦

*Alle helgen gudstjeneste
kl. 10.30 søndag d. 1. november*

*Tekst: Kirsten Tonsgaard,
formand i Læsø Menighedsråd*

Nyt fra Læsø Menighedsråd

Omfordeling af poster

I juni måtte posterne i Læsø Menighedsråd omfordeles to gange. På et menighedsrådsmøde den 9. juni blev Miriam Hansens anmodning om at udtræde af Læsø MR godkendt. Det var bestemt ikke uden beklagelse, at menighedsrådet måtte tage afsked med Miriam, som i de forløbne ni år – heraf de sidste fem et halvt år som formand – har ydet en dedikeret indsats for kirkerne og kirkelivet på øen. Der var dog fuld forståelse for, at Miriam i forbindelse med nyt job på fastlandet havde brug for at prioritere sin tid anderledes.

Efter Miriams udtrædelse drøftede og besluttede vi den nye fordeling af poster. Som formand blev jeg valgt og Anker Juul Strøm som næstformand. 1. suppleant Elmer Haaber indtrådte samtidig som nyt medlem for Hals Sogn.

Den 25. juni afholdt MR ekstraordinært møde på baggrund af, at daværende kontaktperson Sheila Røn ønskede at udtræde af MR for at prioritere job og familie. Derefter blev endnu en ny fordeling af poster vedtaget. Ny kontaktperson blev Anker Juul Strøm, der således aktuelt bestrider både posten som næstformand og kontaktperson. Inger Bondesen blev ny hjælpe-kontaktperson og Helle Bay, 2. suppleant fra Vesterø sogn, indtrådte som nyt menigt medlem.

Trods rokeringer i medlemssammensætningen, som ikke har kunnet undgå at påvirke arbejds-gange og effektivering af opgaver i de forløbne

måneder, har menighedsrådet bestræbt sig på at yde en aktiv indsats for at sikre et levende kirkeliv, tage hånd om øens tre kirker og kirkegårde, stå for en lydhør personaleledelse og en ansvarlig forvaltning af kirkens økonomi.

Udbedringer efter provstesynet 2026

Efter provstesynet den 19. maj, som omfattede øens tre kirker, graverhuse og kirkegårde samt Kirkensgaard og præstegård, blev der udarbejdet en prioriteret liste med udbedringer, som skal gennemføres i de kommende år.

Før udgangen af 2026 udføres følgende:

○ Østerby Kirke:

De to bagerste bænke ved orglet fjernes for at skabe mere plads til kirkesangeren.

Gulvtæppet i koret og foran alteret udskiftes.

○ Byrum Kirke:

Gulvet ved alteret slibes og matlakeres.

○ Kirkensgaard & Præsteboligen:

Dørene mod gårdspladsen udskiftes med nye.

○ Kærmindevej 1A:

Der opsættes et nyt rækværk.

Større renoveringer udskudt til 2027

Det drejer sig om reparation og maling af 12 vinduer – efter anbefaling fra provstiets byggesagkyndige – samt udvendig kalkning og murerarbejde. De omfattende udbedringer på Kirkensgaard, er udskudt til 2027.

Kirkeværge Karsten Neve Petersen har indhentet tilbud på opgaven. MR har afsat de nødvendige midler og tager snarest endelig stilling til projektet.

Optimering af lyden i kirkerne

Efter en udbudsrunde godkendte MR et tilbud fra firmaet Scantone om at løse de langvarige lydproblemer i øens tre kirker. Scantone har mange års erfaring i at projektere og installere lydanlæg både i små og store danske kirker – Frederiksborg Slotskirke og Grundtvigskirken står blandt andet på firmaets referenceliste.

I august installerede teknikerne et nyt retningsbestemt højtaleranlæg i Byrum Kirke og opgraderede lydanlæg samt teleslynger i Vesterø og Østerby Kirke - herunder teleslyngerne som

NYE POSTER I LÆSØ MENIGHEDSRÅD:

- Formand: Kirsten Tonsgaard
(frem til 10. nov. 2026)
- Næstformand & Kontaktperson:
Anker Juul Strøm
- Hjælpekontaktperson: Inger Bondesen
- Nye menige medlemmer: Elmer Haaber,
Hals Sogn & Helle Bay, Vesterø Sogn

sikrer, at hørehæmmede får lyden trådløst og direkte ind i høreapparatet via et magnetfelt.

Følgende udstyr er indkøbt:

- Hovedmikrofoner til præsten.
- Digitale mikrofonsystemer, herunder nye hånd- og lommemikrofoner.

Lydgengivelsen ved tale, sang og musik er nu optimeret, så lyden fordeles jævnt og præcist i alle tre kirker, så menigheden får den bedste akustiske oplevelse.

Ny og tydelig skiltning

MR arbejder for øjeblikket på at vedtage ny skiltning af sognehus, præstebolig, kirkegårds-kontor, p-plads og privatvej. Dette sker blandt andet efter henvendelse fra sognepræst Eva Bernhagen og hendes mand, som oplever, at færdslen på gårdspladsen foran deres private bolig, præsteboligen, har taget overhånd. Kontaktpersonen har derfor rettet henvendelse til Region Nordjylland med henblik på at flytte de daglige pakkeleveringer til lægehuset fra Kærmindevej til Kirkestien.

Nye retningslinjer for trafik og parkering:

- **Hovedparkering:** Besøgende til sognehuset eller kirkekontoret bedes benytte græs-p-pladsen på **Kærmindevej** eller ved **Kirkestien** (v/ Byrum Kirke).
- **Undtagelser:** Gangbesværede samt levering af tunge varer/instrumenter til arrangementer må naturligvis fortsat køres helt til døren.
- **Cyklister:** Der opsættes et cykelstativ ved sognehusets østlige gavl. MR henstiller til, at cyklister benytter dette og kører dertil via Kirkestien.

Sognesammenlægning

I marts i år godkendte biskoppen over Aalborg Stift Læsø Menighedsråds ansøgning om sammenlægning af sognene Byrum, Hals og Vesterø til ét sogn: Læsø Sogn fra 1. januar 2027. Ansøgningen er ligeledes behandlet og godkendt af Hjørring Nordre Provsti og Kirkeministeriet.

Frem til det næste ordinære valg i 2028 beholder MR dog sin nuværende sammensætning af medlemmer fra de tre (tidligere) sogne og agerer et fælles Læsø Menighedsråd med fælles økonomi, hvilket har været praktiseret siden 2004.

Flere fordele ved ét sogn

Sammenlægningen forenkler strukturen og frigør mere tid til det reelle kirkeliv på Læsø. Det giver for det første en helt anden fleksibilitet ved fremtidige valg, da der ikke længere skal stilles med et bestemt antal kandidater fra hvert sogn. Vi kan i stedet vælge medlemmer udelukkende ud fra lyst og kompetencer til at engagere sig i menighedsrådsarbejdet. For det andet slipper vi for unødigt bureaukrati og ekstraarbejde med registreringer og kirkebogsføring på tværs af de gamle sognegrænser.

Ønske om syv medlemmer i 2028

Ud fra Danmarks Statistiks tal (1. kvartal 2026) har det nye sogn ca. 1.410 folkekirkemedlemmer. Stiftets regler dikterer, at et sogn af den størrelse kun skal have 5 MR-medlemmer. Læsø Menighedsråd indleder dog en proces for at søge om tilfaldelse til (fortsat) at bevare 7 medlemmer ved valget i 2028.

Arbejdsbyrden ved at drive øens tre kirker og kirkegårde er af et sådant omfang, at det er mest forsvarligt at være og forblive syv personer om at løfte opgaven fremadrettet. ♦

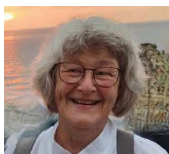
LÆSØ MENIGHEDSRÅD

FORDELE VED

SOGNESAMMENLÆGNINGEN:

- **Fleksible valg:** Slut med faste kvoter for kandidater fra hvert sogn. Flere engagerede øboere kan vælges direkte ind i rådet.
- **Mindre bureaukrati:** Forenklet struktur i kirkebogsføringen og registreringsopgaverne.
- **Mere tid:** Mindre papirarbejde frigør ressourcer, som i stedet kan bruges direkte på det aktive kirkeliv på Læsø.

Tekst & fotos:
Bodil Kessler

Om tag-selv-bordet

“Thi intet kan du tage, alt kan du få af Gud.”

– Den Danske Salmebog nr. 36, vers 2

De fleste kirker havde for bare 40-50 år siden en fælleskalk. Alle drak af samme bæger. Præsten gik rundt med det og førte det op til munden på nadvergæsten, tippede vinen ind, som så sank Kristi blod. Nu er den fælles alterkalk afskaffet i de danske kirker. Begrundelsen var, at det var uhygiejnisk at drikke af samme skål. Men måske ligger der også noget andet bag, at man gik over til de såkaldte særkalke, som vi bruger i dag.

Når brødet, Kristi legeme, blev uddelt for nogle år siden, stak menigheden tungen ud, som om præsten skulle se efter, om de havde betændte mandler, og præsten lagde så oblaten forsigtigt ned på den fremstrakte tunge. Det kunne indimellem være lidt risikabelt for præsten. Nogle nadvergæster bed sammen for tidligt med det resultat, at præstens finger sad fast mellem to rækker af tænder. I dag er det slut. Nu tager folk selv Kristi legeme og fører det op til munden.

I udenlandske menigheder ser man noget andet. Der tager menigheden ikke oblaten ud af præstens hånd. De lader præsten lægge oblaten ned i

deres hænder. Nadvergæsterne former hænderne, så de bliver en lille skål – måske ligefrem en mund – og præsten lægger så oblaten ned i denne fremstrakte mund, før den fortæres. Tilsyneladende en ligegyldig bagatel, og måske alligevel slet ikke så ligegyldig.

Tag-selv-samfundet

Når vi i vore dage er gået over til at drikke af små særkalke, som vi selv fører op til munden, og når vi samtidig er begyndt med at snuppe – næsten nappe – oblaten ud af præstens hånd, så skyldes det måske, at vi mere og mere er blevet overbevist om, at vi er nødt til at tage alt her i livet.

***”Vi rækker vore hænder frem,
som tomme skåle”***

På samme måde som vi tager varerne ned fra butikshylderne, snupper os en uddannelse eller et arbejde, på samme måde tager vi nadveren. Sådan var opfattelsen ikke førhen. Der sagde man: “Intet kan du tage, alt kan du få af Gud.” Livet var en gave. Det var troen også. Børnene var noget, man fik skænket af de guddommelige magter. Det samme gjaldt det at have mad, drikke og klæder. Det var alt sammen gaver fra Gud Herren. Man tog det ikke, men var derimod en skål, som Gud fyldte med sin ufattelige nåde.

Det faldt derfor enhver nadvergæst naturligt, at præsten førte alterkalken op til ens

mund og lagde oblaten på tungen. Man modtog, var en skål, et svælg, et dyb, der blev fyldt med himlens gaver.

Næste gang I går til alters, så prøv at lægge mærke til jeres håndsprag. Hændernes sprog under nadveren afslører en del om vort forhold til livet. I manges øjne er livet en lækker buffet. Vi tager, hvad vi har lyst til: Et godt helbred, en god løn, en sikret fremtid, en ægtefælle, mad, drikke, husly. Men det er jo en illusion. Virkeligheden er anderledes. Der er intet tag-selv-bord. Vælger vi fremtiden? Nej, den vælger os. Vi er i Guds vold. Fremragende illustreret, når præsten førhen

lagde oblaten på den fremstrakte tunge og tippede altvinen ned i svælg. Man blev mættet. “Thi intet kan du tage, alt kan du få af Gud”

En modtagende skål

”Gud i vold.” Sådan skriver sognepræst og forfatter Poul Joachim Stender i en lille bog fra 2005. Jeg formoder, at han er af den opfattelse, at de gamle metoder helt sikkert ikke skal genindføres, og det er bestemt heller ikke min holdning. Men jeg vil gerne give ham ret i hans synspunkter.

Sammenholdt med linjerne fra salme 367, der begynder med ordene: ”Vi rækker vore hænder frem, som tomme skåle”, giver det mening for mig under uddeling af brødet at række hånden frem, så den danner en lille skål, som kan

modtage Kristi legeme. Der skal være mening og sammenhæng mellem det, vi synger, og det vi gør, synes jeg.

Poul Joachim Stender har blandt andet været præst ved den danske kirke i Los Angeles. Han nævner, at menigheden i udenlandske kirker danner en skål med hænderne for at modtage brødet/oblaten. Jeg kan nikke genkendende til hans udsagn om nadvergæsternes modtagelse af Kristi legeme fra mine mange år i Tyskland, hvor min tyske mand og jeg var flittige kirkegængere.

I vores danske folkekirke finder vi i de allerfleste kirker faste halvcirkelformede eller firkantede alterskranker med en blød hynde, hvor man knæler. Sådan er det ikke i Tyskland. I langt de fleste tyske kirker – både katolske og protestantiske – modtager menigheden nadveren stående eller gående i en række. Præsten lægger brødet i den fremstrakte hånd, der danner en modtagende lille skål.

Når det kommer til uddeling af vinen, praktiseres det ofte sådan, at præsten går rundt med fælleskalken, og nadvergæsterne dyster brødet i vinen for at undgå smittefare.

Dog er der nu mange steder ved at blive indført små individuelle bægre fremfor ét fællesbæger, sådan som vi kender det.

Regnbuen over Flensborg Fjord

Under en gudstjeneste i Christuskirche i Mürwik ved Flensborg Fjord havde jeg en meget dejlig oplevelse sidste efterår. Christuskirken er en forholdsvis ny kirke og ret moderne indrettet. I gudstjenesten hørte vi orgelstykker af Buxtehude og den kvindelige præst holdt en rigtig god prædiken, der handlede om regnbuer. Hun og jeg deler åbenbart samme fascination af regnbuen som et smukt, betydningsfuldt og guddommeligt fænomen på himlen.

Første gang vi hører om regnbuen i Bibelen, er efter syndfloden i historien om Noahs ark, hvor Gud slutter en pagt med Noah og lover, at Han aldrig vil udrydde menneskeheden ved syndflod og som tegn sætter Han regnbuen på himlen. Præsten uddybede også regnbuefarvernes betydning og hvad de betyder for os i dag.

Altergangen foregik netop som jeg har skildret ovenfor. Efter indstiftelsesordene sam-

ledes alle nadvergæsterne på én gang oppe foran alteret i en meget stor halvkreds. Gamle som unge deltog. Jeg lagde mærke til, at ALLE stod med fremstrakte, hulede hænder, hvor i præsten kunne lægge oblaten. Dernæst gik præsten rundt med alterkalken, som nadvergæsterne dypede oblaten i.

Så kom der et meget stærkt øjeblik. ALLE nadvergæsterne tog hinanden i hånden, præsten inklusive. Præsten bad en kort bøn og flettede her nogle af ordene fra prædiken om regnbuens farver med ind med ønsket om, at de ville stråle og skinne for os i den kommende uge. Da følte jeg virkelig et fællesskab, selv om jeg var midt i kredsen af vildt fremmede mennesker, det var utrolig stærkt for mig. Den tradition i menigheden der, med at tage hinanden i hænderne efter indtagelsen af nadveren, synes jeg rigtig godt om. Det er et tydeligt tegn på samhørighed og fællesskab - nej, hvor godt! ♦

*Tekst: Birgitte Melchjorsen,
kirkegårdsleder.
Fotos: BM & Lone Wachmann*

Før vinteren indtager kirkegårdene

En varm og tør sommer er forbi, og når dette blad lander i postkasserne rundt på øen, er græddækningen godt i gang. Det er en tid, vi alle tre nyder. Der får kreativiteten lov at køre på fuldt tryk, og når arbejdet er færdigt, glæder vi os

over det flotte resultat, som vi synes, vi opnår hvert år. En stilhed og ro sænker sig over gravene. Mange spørger os, om det da

ikke er frygteligt koldt, og jo, det kan det da være. Men de sidste år har det faktisk været så varmt, når vi begynder, at det har virket helt forkert at skulle lægge gran på.

Mod en grønnere kirkegård

Vores kirkegårde er i forandring. Vi skal tænke på biodiversitet, insekter, ”plumrehuller” (som er vandsteder til insekter) og genbrug af sten og andet, der kan genbruges. Vi arbejder os i retning af ”Grøn kirkegård” og ”Grøn kirke”. Det betyder, mange punkter der skal være opfyldt, for at vi kan få det stempel, og det koster på budgettet at købe planter og stauder.

Vi har de sidste år plantet stauder på tomme gravsteder i stedet for at fjerne kanterne og lægge grus på, som ikke bærer i den rigtige retning. Vi har ikke jordforhold til at så græs på kirkegårdene, som de gør på fastlandet, så vi benytter andre måder for at få noget grønt og insektvenligt ind. Blandt andet har vi plantet et hjertetræ og paradisæbletræer samt et lyngræ. Og tørsttræer, som er citronsommerfuglens favorit.

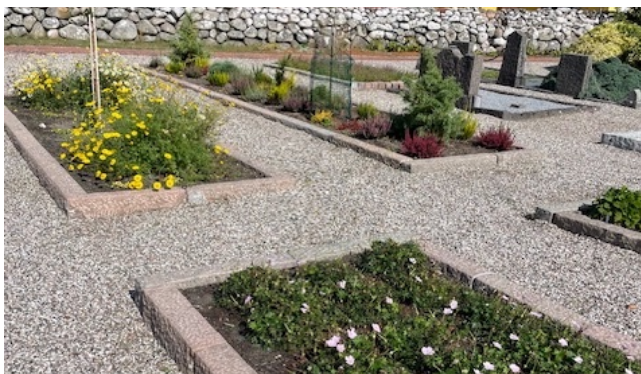
Den lægger sine æg på tørst, og larverne lever af bladene. Et par træer har øens unge konfirmander plantet, og flere træer er under opsejling. Der indkøbes planter, som er insektvenlige og helst hjemmehørende. På alle kirkegårdene har vi lavet kvashegn, i forventning om at det vil blive hjemsted for småkravl. På bunnussiden sparer vi betydeligt mange penge i containertømminger. Vi har tillige observeret rigtig mange sommerfugle og bier på kirkegårdene i år - og det bliver man da glad over.

Nye bede og genbrugs-bænke

På Byrum kirkegård er de lange staudebete med granitkanter udenom måske bemærket. Det er en idé, vi har ”stjålet” lidt fra en kirkegård på fastlandet og den er tænkt som et bud på et lidt anderledes urnegravsted. De

kan ikke bruges endnu, da kirkegården først skal måles op, og de skal registreres som gravsteder. Vi håber på, at det med tiden vil blive noget, man vil synes om.

På plænen i Østerby har vi lavet tre lange staudebete, som er i rigtig god vækst. I Vesterø blev en del tomme gravsteder tilplantet med stauder. En ren win-win, for nu kan vi bruge egne blomster til alterbuketter og kirkepynt. Det er skønt at gå ud med saksen og håndplukke, hvad der skal stå på alteret om søndagen.

**»At plante og passe stauder
tager mindst lige så lang tid
som at passe et gravsted, men
det er meget sjovere end at
luge og rive grus!«**

Vi hører sommetider ud-talt, at vi da må få mindre at lave på kirkegårdene, når flere gra-

ve nedlægges, og der bliver så mange tomme pladser. Dertil må jeg sige, at arealet som skal vedligeholdes, jo ikke bliver mindre. Det bliver blot noget andet, andre opgaver. At plante stauder der skal vandes, nippes og klippes, tager mindst lige så lang tid som at passe et gravsted. Men det er meget sjovere end at luge og rive grus, og så er det kolossalt livgivende at se på blomster og grønne planter.

Når gravsteder nedlægges, får vi kanter og grannitsokler, som vi ikke uden videre kan smide ud. Nogle genbruges, og ud af dem har vi lavet bænke, som står forskellige steder og er til fri afbenyttelse for alle. Vi håber, at man måske kan mødes der og evt. tage kaffekoppen

med, så kirkegårdene også kan blive et hyggeligt samlingssted. Der vil helt sikkert skyde flere bænke frem rundt omkring på passende steder. Det tidligere nævnte "plumrehul" er et lille vandsted, som også er vigtigt, for at insekterne kan få slukket tørsten. Det er i jordhøjde og dækket lettere med sten, så der er sikret en "landingsplads" for insekter, mens andre små-dyr ikke kan falde deri og drukne.

Grønne kopper og elpærer

På kirkegårdene er der affaldssortering. Der er skraldestativer til grønt affald, udelukkende komposterbart affald, og ved graverhusene i

Østerby og Byrum er der affaldssortering af øvrigt affald, som man er meget velkommen til at benytte. I Vesterø står de ved Hestestalden.

Den grønne retning afspejles også i tiltag inde i kirken. Mange elpærer har vi forlængst skiftet ud med LED-pærer, og i takt med, at de gamle slukker, erstattes også de af LED-pærer. Vi har olie-lys i vores alterstager for at mindske forurening og tilsodning af altertavlerne.

Kirkerne har automatisk varmestyring. Dermed bruges ikke unødige ressourcer til opvarmning, da systemet tænder ca. 6 timer før en handling og via en føler regulerer hvor meget der skal ydes for at nå en temperatur på ca. 20 grader. Efter hver gudstjeneste er der kirkekaffe, og det bliver selvfølgelig også serveret i "grønne" kopper. Alt i alt er vi bevidste om, at det, vi gør, skal bære i den rigtige retning, og dertil gør vi vores bedste.

En lille appel til de pårørende

Til pårørende med gravsteder på plænerne må jeg rette en appel. Vi oplever ofte, at der udover blomster i det ene eller de to vasehuller, der er i plænesteinene, stilles meget andet på stenene, eller at buketter står i vaser bagved. Det er ikke efter foreskriften, da det er meningen, at vi skal kunne køre over stenene og slå græsset. Alt det "løse", der står på stenene, skal vi flytte for at slå græs, for bagefter at sætte det hele på plads igen. Det tager en masse uhensigtsmæssig tid. Jeg vil gerne bede om, at man vil gøre en indsats for at begrænse sig til, at der kun står en eller to vaser med noget i - og ikke andet.

Når juletiden kommer, og man gerne vil lægge noget ved et gravsted, er det helt i orden at lægge det i græsset *foran* stenen da Stenhuggeren har gjort opmærksom på, at det ikke er godt at placere noget med ståltråd *på* stenene - det kan smitte af og er næsten ikke til at fjerne.

Fra kirkegårdsteamet ønskes I alle en rigtig glædelig advents - og juletid ♦

*Tekst: Christian Fritsch,
lyd/teknik-ansvarlig.
Foto: Milo Middelhauve*

Syng Solen Ned

I mere end ti år har turister og øboere om sommeren på Læsø samlet sig for at synge, mens solen går ned, akkompagneret af en gruppe frivillige musikere. Øens præst står for rammerne og den åndelige inspiration i form af en kort andagt, Fadervor og velsignelsen.

Fra kl. 20.00 – på skift mellem havnene i Vesterø og Østerby – synger deltagerne sange, der spænder over flere århundreder, fra traditionelle aftensalmer til moderne kompositioner fra vor tid. De sanghæfter, der stilles til rådighed for de begejstrede sangere, er løbende blevet opdateret gennem årene. Den nuværende udgave fra 2025 indeholder 34 sange, hvoraf de fremmødte kan foreslå op til ti numre efter andagten - næsten som en "ønske-koncert".

Musikerne er lokale fra Læsø, men også flere feriegæster har deltaget med glæde gennem en årrække. En særlig tak skal lyde til dem for at bruge en del af deres sommerferie på at sprede musikalsk glæde blandt andre.

Manden ved klaveret

Længe før årets første koncert mødes musikerne to gange på Kirkensgaard under ledelse af den musikalske leder for at øve de 34 sange.

**»Der var ikke én aften,
hvor der var færre end 100
deltagere – et fantastisk
tegn på fællesskab i en
travl hverdag.«**

I år blev gruppen ledet af Matthias Grün, der lagde det klaverfundament, som de tre forsangere og de mange instrumentalister - der spiller på et bredt udvalg af instrumenter; trompet, horn, guitar, harmonika, fløjte og violin - byggede et musikalsk hjem på; et hjem, som publikum elsker at træde ind i og at synge med i.

Tradition og opvarmning

Ved både det første og det sidste arrangement varmer Strengkeoret publikum op. En halv time før selve "Syng Solen Ned" går i gang, glæder Grethe Sonne og hendes sangere publikum med deres populære repertoire.

Når vejret bestemmer

Arrangementet aflyses i tilfælde af regn, men også vinden kan volde problemer – hvadenten vindstødene tydeligt høres i mikrofonerne, eller noderne blæser af sted mod havnebassinet.

I år slap vi dog for aflysninger på nogen af de seks aftener. Vi nød smukke solnedgange og trodsede vinden ved behændigt at fastgøre noderne til nodestativerne.

Fællesskab i den travle hverdag

Udvalget består af en blanding af sange, der spænder over de sidste 250 år. Sideløbende med populære klassikere som "Danmark, nu blunder" 1922, "Sommerens ø" 1937 og "Du danske sommer" 1923, var det først og fremmest sange fra 1980 og frem, der viste sig at være meget populære blandt publikum: "Du kom med alt det, der var dig", "Du, som har tændt millioner af stjerner", "Livstræet" og "Lyse nætter" var med på næsten hvert aftenprogram.

Midt i alt dette vil jeg ikke glemme at nævne, at det er de mennesker, der om aftenen mødes for at synge sammen, som gør "Syng Solen Ned" muligt. Der var ikke én aften, hvor der var færre end 100 deltagere – og det mener jeg er et meget godt tegn i vores travle hverdag. Og så efter den sidste aften, mens vi evaluerede med kaffe, øl, vand og vin, blev vi alle enige om, at vi synger solen ned igen næste år ♦

*Tekst & foto:
Dorte Birk Olkjær,
kirkesanger*

Kirkemusikkursus i Løgumkloster

På en af sommerens varmeste dage tog Christiane og jeg igen afsted til Løgumkloster. Vi havde god tid – og med sidste års bilsammenbrud i frisk erindring var vi glade for at undgå uheld denne gang. Vi lagde vejen forbi Christiansfeld, hvor jeg i mange år har arbejdet. Jeg viste byen frem med de særegne bygninger og kirken, som herrnhuterne har bygget. De specielle kakkelovne, som byen også er kendt for, fik vi set, og så blev der lige tid til en kop kaffe og en god kage hos bageren!

Kurset blev et dejligt gensyn med gode undervisere og kursister. I år var vi 30 kirkesangere og

10 organister fra det ganske land samlet i de smukke omgivelser på Løgumkloster Refugium. Brede Å løber langs grunden med Løgumkloster Kirke som nabo. Her kan man gå på kirkegården under skyggefulde lindetræer eller følge stierne langs åløbet til den nyanlagte “Æ Møldam”.

Åndelig og fysisk føde

Programmet var vi kendt med fra sidste år. Efter et solidt morgenmåltid – man går hverken ned på åndelig eller fysisk føde på Refugiet – var der morgenandagt i Kapitelsalen ved Aksel Krogslund Olesen, som både er sanglærer og komponist. Han læste hver morgen Knud Sørensens bøn, som jeg holder meget af:

Almægtige Gud!

*Tak for livet, du har givet os,
og for den jord, som er vort hjem.*

*Tak for den plads, som jeg har fået i livet.
Tak for min familie, for dem jeg kender og
holder af.*

*Hjælp mig at leve ansvarligt,
så jeg ikke gribes af grådighed,
men lever sådan, at der bliver plads
til andre.*

*Herre, lad mig aldrig tvivle på,
at du har magten, også når det ikke
ser sådan ud.*

*Giv mig tålmodighed og
frimodighed, i dag og alle dage.*

En flot bøn, som måske kunne bruges som indgangsbøn i kirken?

Derefter gik vi i gang med dagens faste program, hvor vi var opdelt på hold til henholdsvis solo-organist- eller sangerundervisning og fælles holdundervisning.

Hvad er en salme?

Den røde tråd i kurset for kirkesangerne blev optakten den første aften, hvor cand.mag. Karsten Eskildsen gav en historisk gennemgang af den danske salmedigtning. De gamle salmer har oprindeligt været meget langsomme og ikkerytmiske. Mange salmer er blevet ændret i tidens løb – både tekstmæssigt og med nye melodier. Det medfører, at vi derhjemme altid lige skal tjekke, om vi er helt enige om melodivalget! Vi hørte også om forholdet mellem Thomas Laub og Carl Nielsen, som med Laubs ord “ikke var barn af huset” – det vil sige, at Carl Nielsen ikke havde et nærgående kendskab til Bibelen og liturgien.

Dette havde vi i baghovedet, da vi næste aften hørte sognepræst Morten Skovsted, som har været formand for redaktionsgruppen bag “151 salmer” – jeps, endnu et tillæg til tillægget eller en ny erstatning for “100 salmer”! Han havde et udpluk af de nye salmer med, hvor vi blandt andet kunne nikke genkendende til “Syng for alverdens urolige hjerter” og “Velsignelsen”.

Han fortalte levende om redaktionsgruppens overvejelser og diskussioner i forhold til salmevalg. For hvad er egentlig forskellen på en sang og en salme? Skal den være højstemt?

Eller skal vi kunne genkende vores nutidige liv og hverdagen i den? Skovsted kunne fortælle, at man i man-

ge moderne kirker næsten ikke kunne tage ord som “Gud”, “nåde” og “evighed” i sin mund, hvilket havde stor indflydelse på salmevalget. Tankevækkende, ikke?

Respekt for de tre tider

På sangholdsundervisningen fortsatte debatten de følgende dage hos Aksel, som sagde: “Salmer udtrykker kort kristendommen i ord og giver stemning og forløsning. De skal også udtrykke nutidens stemme i respekt for de tre tider – fortid, nutid og fremtid – og være et barn af huset.” Et godt eksempel er Lisbeth Smedegaard Andersens “Daggryet lister sig frem over himlen”, som vi øvede flittigt:

*1. Daggryet lister sig frem over himlen
spejles i tusind reflekser på vand
løftes af bølger og natsalte tårer
brister til lys mod den østvendte strand
lægger den kommende dag i min favn
at leve og bruge i Jesu navn.*

*2. Han som var med der hvor mørket er dybest
kroge hvor stjerneskaer aldrig når ind
står ved min side endnu før jeg vågner
hvisker sit ord i mit tusmørkesind
blidt som i regnen den syngende røn
bereder han sindet til tak og bøn.*

*3. Skænker lidt stilhed før dagen begynder
små katastrofer på morgenbordsplan
planer der væltes og stemmer der kalder
tid blir til deadline og blæst til orkan
intet så småt at han ikke er med
og intet for tungt til hans kærlighed.*

*4. Giv mig at modtage hverdagens nåde
leve frimodigt i kald og i stand
kende med mørke og færdes i lyset
sprede lidt glæde så godt jeg nu kan
genfinde verden så skøn som den er
velsignet beåndet hvor han er nær.*

Igen i år deltog alle i den ene aftenandagt med to indøvede korsatser. Det var fantastisk at stå og synge i den store, flotte klosterkirke sammen med så dygtige kolleger.

På opdagelse i marsken og Ribe

Vi var også på ekskursion (indimellem regnbyerne!) til Brøns og Hviding Kirke – to utrolig flotte kirker, som varmt kan anbefales. Brøns Kirke er Danmarks længste landsbykirke med sine 50 meter. Der var kæmpe kalkmalerier på væggene og et flot malet loft med snørklede mønstre.

Hviding Kirke ligger næsten som en præriekirke i den vestlige del af marsken. Dens mest markante klenodie er den store fløjaltertavle fra 1520, hvor den korsfæstede hænger i en stor rosenkrans omgivet af talrige udskårne figurer.

Derefter gik turen til Ribe. Det var et dejligt gensyn for mig, da jeg har boet 18 år i Jels og har børn, der tog deres ungdomsuddannelser i Ribe. Vi gik ned langs Vikingemuseet, hvor jeg lige måtte fortælle anekdoten om arkæologerne, der i sin tid udgravede gaden. Det var her, de første vikinger kom om sommeren for at slå deres boder op. Arkæologerne fandt kokasser fra de køer, vikingerne havde haft med, og sendte en prøve til Landbohøjskolen for at få indholdet undersøgt. Meget hurtigt kom der svar tilbage: "Slå den besætning ned hurtigst muligt!" Det grinede arkæologerne meget af.

Turen gik også forbi Sct. Catharinæ Kirke, opført på et sumpet terræn i 1200-tallet oven på egetømmer og sten. Men grundlaget viste sig faretruende ustabil. På et tidspunkt var kirken simpelthen ved at vælte, så man måtte placere donkrafte langs den ene side af skibet og fik rettet bygningen op med hele 75 cm. En af disse historiske donkrafte kan stadig ses derinde.

Traditionen tro gav vores dygtige undervisere en fantastisk koncert torsdag aften i kirken. Efter en tætpakket uge beriget med både høj faglighed og socialt samvær sluttede vi af fredag aften, hvor forskellige kursister underholdt imellem fællessange fra Højskolesangbogen.

Christiane og jeg siger tak for et fremragende kursus ♦

*Tekst: Eva Bernhagen
Fotos: Kirsten Tonsgaard*

Syv nøgler til pilgrimmens sjæl

Vi skulle ud på en vandring. En særlig vandring, hvor vi tænker på nogle vigtige ting i vores liv. Det vigtige er samlet i syv ord – syv små nøgler, der gerne vil lukke op ind til vores allerinderste. Vi kalder de syv ord for pilgrimsord, og de har alle en station på vejen ud til Hornfiskrøn og tilbage igen:

Frihed – udenfor Byrum Kirke

Enkelhed – i skoven ved Fuglsangssøen

Langsomhed – i vandet

Stilhed – birketræerne

Bekymringsløshed – v/enden af Hornfiskrøn

Fællesskab – engelskmandens grav

Åndelighed – Pigestenen

Rent praktisk havde vi alle en rygsæk på ryggen med en madpakke i. Vi fordelte desuden juice samt lakridser, rosiner, nødder og kanelgifler, sådan at alle havde noget af det fælles at slæbe på. Havde alle regntøj med? Eller et regnslag til at tage over sig? Vi forventede bygevejr det meste af dagen. Og hvordan med fodtøj? Alle havde sko eller sneakers på, der efterhånden ville blive gennemblødte, da de ikke var vandtætte. Kun én havde iført sig langskafte gummistøvler og kunne forvente at have tørre fødder, hvis vandstanden ikke blev for høj. Det var selvfølgelig Torbjørn Ydegaard.

Udsendelse med Brorson og lydprøver

Vi begyndte med en udsendelsesandagt i **Byrum Kirke**, hvor vi fandt de fire helgener og religiøse pejlemærker på altertavlen: **Peter** med nøglerne (Rom i syd), **Jakob** med muslingen (Nordspanien i vest), **Sigurd Jorsalfar**

eller **Jesus** (Jerusalem i øst) og **Olav den Hellige** (Trondheim i nord), som markerer de fire retninger, vi kan gå ud i verden ad.

Vi sang natursalmen over alle: ”Op, al den ting, som Gud har gjort”, hvor Brorson i sin store salme fra 1734 er rundt i hele Guds skaberværk. Han går på græsset og ser op i himlens storhed, ser og suger ind, hvor stor og uudgrundelig verden er. Og sådan har Gud skabt det for os – til at nyde og til at se, hvad der ligger bag storheden. Hvis Gud har sat dette i gang, hvor stor er han så ikke selv? Vi kan ikke se ham, men vi får lov at betragte hans værk.

Det mindste græs jeg undrer på i skove og i dale, hvor skulle jeg den visdom få om det kun ret at tale?

Hvad skal jeg sige, når jeg går blandt blomsterne i enge, når fuglesangen sammenslår som tusind harpestrænge?

Hvad skal jeg sige når mit sind i havets dybe grunde kun dog så lidt kan kigge ind og ser så mange munde?

Hvad skal jeg sige, når jeg ser, hvor stjerneflokken blinker, hvor mildt enhver imod mig ler og op til himlen vinker?

Brorson søger Gud i naturens synlige fænomener. Han føler et dybt slægtskab med det hele og drages mod himlen, før han retter blikket mod den skjulte, åndelige verden og slutter i en stor lovprisning:

*Hvad skal jeg sige, når jeg op til Gud i
ånden farer og ser den store kæmpetrof af
blide engleskarer?*

*Hvad skal jeg sige, mine ord vil ikke meget
sige: O Gud, hvor er din visdom stor, din
godhed, kraft og rige!*

Og Brorson slutter salmen med en lovprisning. *Hvor er du stor Gud, langt større end jeg vidste.* Herefter lyttede vi til den første salme i Salmernes Bog, der blev dagens bibelord. Oplæsningen af Salme 1 faldt i tråd med, at Scantones medarbejdere kiggede forbi kirken for at lave lydprøve. De to udsendte medarbejdere nåede også at få glæde af bibelordet og kunne tage det med sig hjem:

*”Lykkelig den, som ikke vandrer
efter ugudeliges råd,
men har sin glæde ved Herrens lov
og grunder på hans lov dag og nat.
Han er som et træ,
der er plantet ved bækken;
det bærer frugt til rette tid.”*

Formålet var at gå på et bibelord, der repeteres så mange gange, at man til sidst kan sige det i søvne. Inden vi gik ud af kirken, sang vi pilgrimssalmen: **”Må din vej gå dig i møde”**. Den gentog vi ved hver station – dog ikke, når det regnede for meget.

1. station: Frihed

Frihed er ikke at skulle noget. At kunne gøre lige, hvad du vil. For eksempel ligesom jeg lige har gjort: smide sko og strømper og gå ud i det blå. Det kan også være en søndag at ligge i det grønne, duftende græs og se op på den blå himmel og de drivende, hvide skyer. Bare ligge der, mærke den friske luft og måske få øje på en måge. Frihed er også bare at kunne løbe og gå afsted uden at skulle noget – bare være lige her. Skal vi ikke lægge os ned i græsset og prøve at mærke vores frihed lige nu i 5 minutter? Dette kunne vi dog ikke realisere, da det allerede havde regnet, og alt var vådt. Nu skulle vores støvler bringe os ud i det fri! Alle cyklede sammen i en stor flok fra Byrum kirke – ingen bånd eller opgaver, der bandt os frem til den næste station.

2. station: Enkelthed

Forestil dig, at du tager alt, hvad du ejer og har, og lægger det uden for din hoveddør. Find simpelthen alt: din hovedpude, gummistøvler, dine yndlingsting i julekassen. Nu ligger det så der i en stor dyng. Prøv at se det for dig, og tænk over, hvilke ting du godt kunne undvære. Nu er vi ude at gå i nogle timer. Vi har det allermest nødvendige med i rygsækken, og den må ikke veje for meget. Lidt mad og vand, skiftetøj og plaster rækker langt. Jo lettere rygsæk – desto lettere er det at gå. Sådan kan man også have det derhjemme. Alle de ting skal man jo rydde op i og passe på. Derfor er det så dejligt, at vi i dag prøver, hvordan det er at nøjes med rigtigt få ting – og så alligevel har vi det største med os: hinanden, naturen og Gud. Konfirmanderne skulle her tænke over, hvad de godt kunne undvære. Det var forholdsvis nemt – der var meget, vi kunne undvære. Men stationen viste os nærmere, at der var enkelte ting, der forbedrede vores generelle tilstand. På det tids-

punkt var vi så gennem-
blødte af regn, og vi op-
levede at blive reddet af
Laurits' plastikposer, som
hans gode mor, Grethe,
havde givet ham med.
For flere kære ting var
lige ved at blive våde i
rygsækkene, fordi vandet
trængte igennem – blandt
andet præstens Bibel og

papirer, men også konfirmandernes kæreste
eje: fodboldtrøjen fra Arsenal, musen til com-
puteren, skrivewærktøjet og familiebilledet.
Øvelsen viser, at det, der er meget svært og
hårdt at undvære, ikke er selve plastikposerne,
men en mor, der minder en om, at man skal
huske at få plastikposerne med. En mor, der
tænker på, at det skal blive en god dag for dig.

3. station: Langsomhed

På det her sted skal vi være langsomme. Og
det kan ikke undgås, da vi nu skal gå igennem
vandet ved floden. Vi kan se Øglestenen, der
ligger langt ude. Det kan være herligt at være

langsom – det er
bedre end at være
stresset. Som pil-
grimme over vi os i
at gå lige så lang-
somt som sneglen.
Vi skal ikke nå en
bus eller komme
til tiden. Det er ik-

ke en konkurrence om hurtigst muligt at nå
frem til et mål. Hvornår er vi egentlig lang-
somme? Måske om morgenen, når vi lige er
vågnet og har fri, eller en sommerdag ved
stranden, hvor vi bare driver og langsomt går
ned til havet og stikker fødderne i vandet for
at mærke, hvor varmt det er. Juleaften er vi og-
så langsomme, når vi går rundt om juletræet
og synger salmer. Prøv at tænke på, hvornår du
selv sidst har været langsom. Hvordan føltes
det? Er det nemt eller svært?

Vi er jo så effektive og ofte i gang med alt mu-
ligt. Sneglen er bare langsom – den kan ikke
andet. Den er skabt til at være langsom, men
alligevel siger vi nedsættende: tiden snegler sig
afsted. I vore dage er det ikke positivt at være
langsom. Men i gamle dage sagde man, at
”hastværk er lastværk”, og man fik ikke re-
spekt for at være hurtigsnakkende og effektiv.
Hvis man ønskede at opnå respekt, førte man
sig stille og roligt frem som en snegl. Så mens
vi mærkede, hvordan vandet bremsede os, når
vi gik frem igennem det, kunne vi tage en mus-
ling eller en sten op fra vandet.

4. station: Stilhed

På dette sted er vi stille. Og det kommer næs-
ten af sig selv, for nu skal vi spise frokost. Un-
dervejs mødte vi en stor flok islandske heste.
De var på én gang både stille og meget nys-
gerrige efter at møde os, og vi fodrede dem

med medbragte gulerødder. Nogle af konfirmanderne var modige og gik helt ind i indhegningen til dem, mens andre holdt sig på behørig afstand. Ikke alle er dyrevenner – ja, faktisk er nogle af os temmelig bange for heste.

Stilhed er undervurderet. Torbjørn fortalte om en kanotur i Canada, han havde været på med nogle venner. Her var der særligt én mand, som blev ved med at tale, mens de padlede afsted over søerne. Det gjorde noget ved naturoplevelsen, at der hele tiden var denne snak og summen i baggrunden. Til sidst måtte Torbjørn sige til sin bekendte, om ikke han kunne lade være med at tale så meget.

Sådan kan det være en prøvelse for nogen at skulle være stille, mens andre befinder sig virkelig godt i stilheden. Gode venner kan være stille sammen, uden at det bliver en pinlig tavshed. Selv i en gruppe kan man gå i stilhed. I stilheden opdager vi måske vores eget hjerteslag. Vi mærker alting rigtig meget – også hvordan vi trækker vejret. Man mærker simpelthen, hvordan man egentlig går og har det. Tænk, at jeg lever. Tak, Gud, for livet.

5. station: Bekymringsløshed

Ved slutningen af Hornfiskrøn, på engen helt ude ved havet, vendte vi om og påbegyndte tilbageturen. En vis lettelse indfandt sig hos os alle. Vi kan alle sammen være kede af det eller have problemer, som vi ikke bare kan glemme, men går og tænker på hele tiden. Sådan er det bare. Men vi kan tale sammen om vores problemer. Det kan vi få det bedre af – selvom problemerne ikke forsvinder af sig selv. Måske kan man finde en løsning ved at tale med andre. Vi kan også fortælle Gud om alt det, vi er kede af og bange for.

Jesus siger, at vi også skal give os selv lov til at være glade – ligesom himlens fugle og blomsterne på marken. De kan ikke tænke ligesom os, men de kan vise os, hvordan Gud tager sig af selv de mindste dyr og planter. Der er myg til svalerne og vand, jord og solskin til blomsterne.

Gud har skabt os, så vi kan lide at lege, og det skulle vi gøre nu! En badebold blev pustet op, og vi spillede i en stor rundkreds. Reglen var, at man skulle sige et par ord af bibelordet, hver gang man greb bolden: *Lykkelig den – der vandrer efter Herrens lov – han er som et træ – der er plantet ved bækken – det bærer sin frugt til rette tid.*

6. station: Fællesskab og nadver

Ved Engelskmandens grav sagde præsten indstiftelsesordene og uddelte nadver, som i dagens anledning bestod af kanelgiffler og vand:

“Jeg synes, at vi på vandringen er blevet som en stor familie. Vi er alle pilgrimme og Guds børn, og på den måde er vi søstre og brødre i Herren. Det er dejligt at høre til et sted og vide, at man ikke er alene. Vi passer på hinanden i fællesskab, og vi kan lære noget af hinanden – tænk bare på Laurits’ plastikposer i skoven! Når man vandrer i en gruppe, kan man både få øje på, hvad man selv er god til, og hvad de andre er gode til. Tilsammen kan vi udrette rigtig meget. Det ved myrerne alt om. En lille myre kan ikke udrette meget alene, men sammen kan myrerne bygge en kæmpestor

tue. Vi skal ikke bygge noget i dag. Men vi er venner, der deler med hinanden – også vores tanker og det, der gør os glade og kede af det. Vi håber, at I konfirmander vil få mod til at dele det med Torbjørn og mig det næste års tid. Vi vil gøre det samme med jer, sådan at det bliver et ægte fællesskab”.

7. station: Åndelighed

”Prøv at se mit kors-smykke som jeg har om halsen? Hvorfor tror I, jeg har det på?” Det er, fordi jeg gerne vil vise, at jeg tror på Jesus som Guds søn.

Jeg vil vise, at jeg har en glæde og nogle fortællinger, som jeg gerne vil dele med jer.

Engang var Jesus gået op på et bjerg, og her fortalte han sine disciple om bøn:

Når I beder til Gud, kan I sige tingene, præcis som de er. I kan sige tak for noget, være kede af noget, skælde ud eller bede om hjælp. Som Guds børn kan vi sige alt muligt, ligesom børn gør til deres mor og far. Og kan vi ikke selv finde på ordene, så har Jesus lært os at bede bønnen Fadervor, hvor vi beder både for os selv og for andre mennesker”.

Vi bad Fadervor sammen, og derefter skyndte vi os at gå det sidste stykke vej fra Pigestenen til Saltsyderiet, hvor vi fandt vores cykler og kørte mod Storhaven.

Afslutning i Storhaven

Og det lykkedes! Ved rejsens ende kunne konfirmanderne repetere ordet fuldstændigt i søvne, og de sagde det i kor, mens vi spiste velfortjente pandekager i Storhaven:

”Lykkelig den, som ikke vandrer efter ugudeliges råd,

*men har sin glæde ved Herrens lov
og grunder på hans lov dag og nat.*

Han er som et træ,

der er plantet ved bækken;

det bærer frugt til rette tid.” ♦

*Tekst & fotos:
Torbjørn Ydegaard,
frivillig medhjælper.*

Hvor vejen er målet

Igennem flere år har Eva og jeg taget de nye konfirmander med på en pilgrimsvandring ud over Rønnerne, over Floden og syd om Hornfiskrøn. Hvorfor egentlig det, kan man spørge?

Noget af svaret ligger i den oprindelige kristne pilgrimstradition. For at forstå dette må vi forstå middelalderens tankegang og erfaringer; en tid uden skelnen mellem indre og ydre virkelighed, hvor mystik og myter prægede eksistensen. Gud var en naturlig del af både verden og noget uden for den. Livet var gennemsyret af religion, hvor det spirituelle og det materielle blev set som ét.

Der var en direkte forbindelse mellem det åndelige og det jordiske. Sidstnævnte var tegnet som et kors med geografiske dimensioner: øst-vest og nord-syd. Hvert yderpunkt havde sit pilgrims-mål. Sigurd Jorsalfar rejste mod Jerusalem i øst. I vest fandtes Santiago de Compostela, hvor apostlen Jakobs grav ligger, og i syd: Rom, den pavelige residens. Nidaros og Sankt Olavs grav var de helligste pilgrims-mål i Nordeuropa. Mange gik, da folk i gamle dage havde lige så meget mobilitet som i dag.

Mødet med dæmoner i vildmarken

Middelalderens stier førte på kryds og tværs gennem Europa, gennem landsbyer og opdyrket land – og gennem alt det, der lå imellem det civiliserede, kristne land! Ørkenen – det u-civiliserede – er stedet, hvor Guds magt udfordres, og menneskets plads ikke er bestemt.

I vildmarken kan man møde naturens kræfter i deres fulde frihed og i deres ubundne form. Her findes både gode og onde kræfter – trolde, kæmper og ens egne dæmoner. Profeten sø-

ger ørkenen for at modtage åbenbaringer og kæmpe mod både indre og ydre modstand, ligesom Jesus gjorde. Derfor tager vi konfirmanderne med ud, hvor de aldrig før har været. Derfra, hvor de ikke kan se hjem!

Pilgrimmen starter sin vandring uden at fokusere på den nemmeste vej. Det er en rejse værd at tage, hvor vejen er målet, som Mahatma Gandhi sagde – vejen til dig selv. Livet ses som en rejse fra fødsel til død og videre gennem sjælens renselse og til paradys. Vejene symboliserer sjælens landskab, hvor naturen og stierne minder om Kristi ord: ”Jeg er vejen, sandheden og livet.”

Man vandrer ikke alene, men sammen for at øve gode relationer og skabe Guds rige her og nu. Vandringen forvandler sjælens betydningsløse steder til betydningsmættede landskaber. Det er den religiøse betydning af konfirmandernes pilgrimsvandring.

***»Derfor tager vi konfirmanderne
med ud, hvor de aldrig før har været.
Derfra, hvor de ikke kan se hjem!«***

Kritik af civilisationen

En anden del af svaret på hvorfor spørgsmålet kan ligge i en fortsat dyb menneskelig forbindelse til naturen og vandringen. Naturen giver

ro, stilhed og fornyelse for krop og sjæl og skaber en følelse af storhed og sammenhæng. Mange søger til bjergene, skoven og havet – til de betydningsmættede landskaber og eksistentielle sammenhænge. Idéen om, at man skal væk fra civilisationen for at finde sig selv, føles ikke fremmed. Naturoplevelsen fungerer som en kritik af civilisationen, men er samtidig en del af en gammel tradition.

At vandre kan afspejle nogle af pilgrimmenes holdninger: at omfavne livet med ydmyghed og taknemmelighed. Udfordringer, kampe og slid kan ses som en støtte – en chance for at vokse. Ved at opleve noget større end os selv kan vi føle, at vi er en del af en større virkelighed og erkende de tilfældigheder, der præger vores tid. Det er ting, konfirmanderne erfarer i rigt mål!

Reformationen og den tabte hellighed

Med Reformationen ændrede vores kristne tro sit indhold. Luthers ”to-regimente-lære” ad-

skilte kirkens territorium fra de verdslige magt-områder. Naturen tilhørte det verdslige regimente, hvilket fjernede dens hellighed.

Idéhistorikere mener, at det ikke er tilfældigt, at moderne videnskab, kapitalisme og industrialisme udviklede sig mere i protestantiske lande end i katolske. Dette blev tydeliggjort gennem Max Webers analyse af ”protestantismens etik og kapitalismens ånd”.

I katolske lande fortsætter pilgrimsrejsen med at være en vigtig tradition og oplever i dag en stærk renæssance. Selvom vi ikke har en rolle i den katolske ramme, søger vi mening gennem mødet med os selv og den store natur. Derfor er symbolikken i konfirmandernes pilgrims-vandring som en konkret erfaring fortsat meningsfuld. Vi kan håbe – som et tredje svar på spørgsmålet – at vi med vandringen sår et frø, der spirer og vokser og fremover giver dem mulighed for at håndtere de eksistentielle spørgsmål, der uvægerligt vil optage dem. ♦

SYNG JULEN IND I BYRUM KIRKE

TORSdag
3. DECEMBER
KL. 19.30

Glæd dig til en stemningsfuld
aften, hvor vi sammen synger
julen ind med de velkendte
og elskede julesange.

Vi synger, hygger, lader
fællesskabet varme og lytter til
lokale musikere og ”sangfugle”,
der sørger for dejlig
underholdning undervejs.

Der er fri entré,
og alle generationer er
hjerteligt velkomne.

*På gensyn ønsker
Læsø Kirkers koncertudvalg*

VINTERENS FILMTEMA: EKSTREMISME

Denne vinter inviterer Kirkens
Filmkræs-udvalg på tre stærke film-
oplevelser. **Alle film vises i Læsø Bio kl.
19.00. Entré v/indgangen: 30,- kr.**
Efter filmene er der kaffe, lidt sødt og
en god samtale om aftenens emne.

Ons. 13/1: La Haine

En rå og gribende fortælling om de tre
unge mænd Vinz, Saïd og Hubert og de-
res barske hverdag med daglige politi-
konfrontationer i de franske forstæder.
Da en af deres venner indlægges efter et
voldsomt politiforhør, og de tilfældigt
finder en tabt politipistol, kommer ønsket
om hævn pludselig faretruende tæt på.

Ons. 17/2: American History X

Danny bor i et råt kvarter og ser op til
sin nynazistiske storebror Derek, der af-
soner en dom for et racistisk dobbelt-
mord. Danny har arvet de samme radi-
kale holdninger, men da Derek omsider
løslades fra fængslet, vender han tilba-
ge som en fuldstændig forandret mand.

SOGNE INFO

Døbte

- 28.06: Elvira Cecilie Mølbæk Henriksen
- 19.07: Halfdan Dyhr Schandorf

Viede

- 06.06: Mette Grøndal Jensen og Niki Fredebo Johansen
- 06.06: Lærke Nilsson og Magnus Krogh

Døde

- 01.06: Jørgen Høgh
- 05.06: Anne Marie Nielsen
- 23.06: Anny Grethe Vilsen
- 24.06: Boas Jørgensen
- 29.06: Hanne Mina Skibstrup
- 04.07: Tage Richardt Jensen
- 19.07: Lillian Nykjær Ottesen
- 21.07: Jonni Rønnest
- 26.07: Brian Karsten Pedersen
- 01.08: Birgit Odry Andersen
- 02.09: Evald Robert Thorsen
- 06.09: Conny Birgit Pedersen
- 27.09: Arne Harboe Mortensen

*Og ved tidens grænse lever fortsat
dine løfteord ved døbefonten,
dåbens lys er tændt, når livet slukkes.
Den Danske Salmebog nr. 448 vers 5*

ALLEHELGEN

I BYRUM KIRKE

SØNDAG D. 1. NOVEMBER KL. 10.30

Alle helgen er en særlig mindededag
for de mennesker, vi hver især har mistet.
Her samles vi i kirkerummet om sorgen,
savnet og gode minder.

Enhver, der ønsker at mindes en af sine kære, er
hjerteligt velkommen. Følges gerne med en ven,
nabo eller et familiemedlem – eller kom, som
du er, og bliv en del af fællesskabet.

Du er ikke mere!

*Jeg kan lade tårerne flyde, at du ikke er mere,
eller jeg kan smile, fordi du har levet.*

*Jeg kan lukke mine øjne og bede til
at du må komme tilbage, eller jeg kan åbne mine
øjne og se alt det, du efterlod.*

*Mit hjerte kan føles tomt, fordi jeg ikke kan se dig,
eller jeg kan lade mig fylde
med den kærlighed vi delte.*

*Jeg kan vende ryggen til i morgen og leve af i går,
eller jeg kan glæde mig til i morgen,
takket være i går.*

*Jeg kan mindes dig og kun det, at du er væk eller,
jeg kan hædre dit minde og lade det leve videre.*

*Jeg kan græde og lukke min sjæl, være tom
og vende ryggen til, eller jeg kan gøre,
hvad du ville ønske: Smile, åbne mine øjne,
elske og fortsætte rejsen.*

ÆLDREGUDSTJENESTE PÅ LÆSØ PLEJEHJEM

3/11 tirsdag

23/12 onsdag

12/1 Tirsdag

9/2 Tirsdag

16/3 Tirsdag

Ældregudstjeneste henvender sig til plejehjems-beboere samt pårørende og borgere ude på øen.

Den varetages af præsten og foregår som en vanlig gudstjeneste med altergang - lejlighedsvis deltager

Strengkoret og som afslutning tilbydes kaffe og samtale i fællesskabet. Hjertelig velkommen **kl. 10.30**

LÆSØ KIRKERS MENIGHEDSPLEJE

Vågetjenesten

Læsø Vågetjeneste - under Menighedsplejen og tilknyttet Læsø Døgnpleje - har eksisteret siden juli 2018. Vi er pt. 18 vågere, hvoraf enkelte stadig er på arbejdsmarkedet. Alle bidrager med et stort engagement. Vore vagter er almindeligvis fra kl. 23.00 - 07.00. Vågetjenesten har sin naturlige gang på Plejehjemmet, men kommer også i private hjem. Vågetjenesten har tavshedspligt, i lighed med sundhedspersonale, og den værner vi om. Formålet med vågetjenesten er at yde støtte og nærvær til døende og at aflaste pårørende. Har du brug for Vågetjenesten, skal du af praktiske årsager kontakte Læsø Døgnplejes tlf: 3036 7426

Koordinator Hanne Junge

Besøgstjenesten

Kunne du tænke dig en besøgsven, en du kan hygge og snakke med eller evt. læse Læsø-Posten med? Eller kunne du tænke dig at være besøgsven og give et par timer af din tid? For mere information, kontakt: Jørgen Toftlund tlf.: 53620651 mail: mjtoftlund@gmail.com

Søndags - Caféen

Menighedsplejens Søndags-Café er åben hver søndag eftermiddag kl. 13.30 - 16.00 i Kirkensgaard for alle, der har lyst til en hygge-stund i selskab med andre over en kop kaffe/te. Måske kunne du også tænke dig at være med til at brygge kaffen eller at vide mere om caféen? Kontakt: Jørgen Toftlund tlf.: 53620651 mail: mjtoftlund@gmail.com

GUDSTJENESTER I LÆSØ KIRKER

Aktiviteter annonceres i Læsø-Posten, på Facebook og laesoe.dk – Velkommen!

Dato		Byrum	Østerby	Vesterø
1/11	Allehelgensdag	10.30 Mindegudstjeneste EB		
8/11	23. s. eft. trinitatis ★ Kollekt: Soldatermissionen		★ 10.00 E.B.	
15/11	24. s. eft. trinitatis			10.00 B.K.N.
22/11	Sidste s. i kirkeåret	10.00 E.B.		
29/11	1. s. i advent ★ Kollekt: Læsø Menighedspleje		★10.00 E.S.	
6/12	2. s. i advent			10.00 S. S.
13/12	3. s. i advent	De 9 læsninger 10.30 E.B.		
18/12	Skolejul	8.00 E.B.		
20/12	4. s. i advent		10.00 E.B.	
23/12	onsdag - Jul for Ældre	10.30 på Plejehjemmet E.B.		
24/12	Juleaften ★ Venskabsmenigheden i Libanon, Zahle	★ 15.30 E.B.	★ 14.00 E.B.	★ 10.30 for børn/familier. E.B.
25/12	1. juledag			10.00 E.B.
26/12	2. juledag	10.00 E.B.		
27/12	Julesøndag		10.00 E.B.	
31/12	Nytårsmesse 2026/27			15.30 E.B.
3/1	Hellig3Konger S. ★ Kollekt: Bibelselskabet	★ 10.00 E.B. Strengkorset medvirker		
10/1	1. s. e. H3K		10.00 K.G.	
17/1	Sidste s. e. H3K			10.00 E.B.
24/1	Septuagesima ★ DK's Folkekirkelige Søndagsskoler	★10.00 E.S.		
31/1	Seksagesima		10.00 E.B.	
7/2	Fastelavn			10.30 Mardi Gras E.B.
10/2	Askeonsdag	Lysgudstjeneste 19.30 E.B.		
14/2	1. søndag i fasten ★ Kollekt: Diakoniens dag	10.00 E.B. ★ Læsø Menighedspleje		
21/2	2. søndag i fasten		10.00 D.K.S.	
28/2	3. søndag i fasten			10.00 E.S.
7/3	Midfaste	10.00 E.B.		
14/3	Mariae Bebudelse ★ Kollekt: Folkekirkens Nødhjælp		★10.00 E.B. Landsindsamling	

Kontakt til fungerende præst i Læsø Kirker

21 49 10 01 / 21 34 37 17

Ved betaling via MobilePay: 520 640
bedes du altid anføre aktivitetens dato og type
i kommentarfeltet (f.eks. Kollekt 17/11-2027).
Tak for dit bidrag!

Her kan du betale med
520 640
MobilePay

Vikarierende præster - hvem og hvornår:

• B.K.N.	Bo Kring Nikolaisen (14.-15. nov.)	• K.G.	Kenny Gottlieb (9.-10. jan.)
• E.S.	Ejnar Stobbe (28.- 29. nov. + 18.-24. jan. + 22.- 28. feb.)	• D.K.S.	Dorthe Kjærgaard Sørensen (20.-21. feb.)
• S.S.	Steen Sunesen (30. nov. – 6. dec.)	• L.G.	Lene Graarup (20.-21. mar.)

”LYSET SKINNER I MØRKET, OG MØRKET GREB DET IKKE” JOHS. 1, 5
Alle ønskes en glædelig advent, en velsignet jul og Guds lys over vinterens måneder